

ській мові збігається з основним, а у французькій – із додатковим і падає на приголосний, який завжди подовжується, одночасно збільшуються інтенсивність, висота й тривалість голосного, який розміщений за подовженим приголосним). У французькій мові є можливість емпатичного виділення слова, що починається з голосного, шляхом подовження приголосного, який з'являється під час зв'язування. Отже, ці особливості фонетики французької мови необхідно враховувати під час навчання професійно спрямованого монологічного мовлення.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Розглянуті лінгвістичні дослідження та проаналізовані мовно-мовленнєві особливості французького професійно спрямованого монологічного мовлення є важливою передумовою чіткого відбору й організації навчального матеріалу, що, зі свого боку, сприяє оптимізації процесу формування іншомовної комунікативної компетенції студентів технічного профілю та може знайти своє втілення під час створення систем і комплексів вправ для навчання монологічного мовлення студентів вищих технічних навчальних закладів.

Тема цього дослідження є перспективною щодо подальшого вивчення.

Література

1. Алексеева Л. Е. Методика обучения профессионально ориентированному иностранному языку. Курс лекций : метод. пособие / Л. Е. Алексеева. – СПб. : СПбГУ, 2007. – 136 с.
2. Гак В. Г. Теоретическая грамматика французского языка / Гак В. Г. – М. : Добросвет, 2000. – 832 с.
3. Галькова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам : [пособие для учителя] / Галькова Н. Д. – М. : АРКТИ, 2000. – 165 с.
4. Драб Н. Л. Навчання майбутніх економістів іншомовного професійно спрямованого монологічного мовлення (монологу-презентації німецькою мовою) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Драб Н. Л. – К. : КНЛУ, 2005. – 198 с.
5. Кіржнер С. Е. Навчання майбутніх юристів усного професійно спрямованого англійського монологічного мовлення з використанням автентичної відеофонограми : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / С. Е. Кіржнер. – К. : КНЛУ, 2009. – 239 с.
6. Петрагановська Н. Р. Навчання студентів фізико-математичних факультетів професійно спрямованого монологічного мовлення на основі англійських фахових автентичних аудіо текстів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Н. Р. Петрагановська. – К. : КНЛУ, 2004. – 223 с.

Статтю подано до редколегії
29.03.2011 р.

УДК 378.1

Н. Я. Вовчаста – кандидат педагогічних наук, старший викладач Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

Методологічні та теоретичні засади укладання навчального посібника “English for Rescuers”

*Роботу виконано на кафедрі іноземних мов
та технічного перекладу ЛДЦУБЖ*

У статті проаналізовано структуру навчального посібника “English for Rescuers”. Наголошено на проблемі недостатньої кількості навчальних посібників з англійської мови для курсантів та студентів пожежно-рятувальних спеціальностей у вищих технічних закладах. Розглянуто критерії та принципи, які були враховані під час укладання сучасного навчального посібника. Висвітлено ефективність професійно спрямованого навчання майбутніх фахівців пожежно-рятувальних служб у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: навчальний посібник, іноземна мова за професійним спрямуванням, курсант, вищий технічний заклад, критерії, принципи, підготовка, вправи, структура.

Вовчаста Н. Я. Методологические и теоретические принципы написания учебного пособия “English for Rescuers”. В статье проанализирована структура учебного пособия “English for Rescuers”. Отмечена про-

блема недостаточного количества учебных пособий из английского языка для курсантов и студентов пожарно-спасательных специальностей в высших технических заведениях. Рассмотрены критерии и принципы, которые были учтены во время написания современного учебного пособия. Отражена эффективность изучения иностранного языка за профессиональным направлением будущих специалистов пожарно-спасательных служб в высшей школе.

Ключевые слова: учебное пособие, иностранный язык за профессиональным направлением, курсант, высшее техническое заведение, критерии, принципы, подготовка, упражнения, структура.

Vovchasta N. Ya. Methodological and Theoretical Principles of Writing of the Training Appliances "English for Rescuers". The structure of the training appliance "English for Rescuers" is analysed in the article. It is marked the problem of scarcity of English training appliances for cadets and students of fire and rescue specialities in the higher technical establishments. Criteria and principles were described. We elucidate the efficiency of the professionally oriented studies of future specialists of the fire and rescue service at higher school.

Key words: training appliances, foreign language for professional purpose, student, higher technical establishment, criteria, principles, preparation, exercises, structure.

Постановка наукової проблеми та її значення. Розвиток міжнародних зв'язків України в галузях економіки, виробництва, науки й культури зумовлює соціальне замовлення суспільства на підготовку кваліфікованих фахівців, які володітимуть навичками та вміннями професійного іншомовного спілкування. Зважаючи на це, великого значення в системі освіти нашої держави набуває навчання спілкування студентів на професійну тематику іноземною мовою, зокрема розвиток умінь випускників вищих навчальних закладів професійно спрямованого монологічного та діалогічного мовлення.

За безпосереднього контакту з носіями мови фахівець повинен не лише сприймати інформацію на слух, а й брати участь в обговоренні предмета спілкування за фахом, розмірковуючи над ним; уміти охарактеризувати предмет / об'єкт обговорення, змальовуючи й описуючи його слабкі / сильні сторони; аналізувати й коментувати інші висловлювання та точки зору [3, 16].

Саме недостатня кількість наявних підручників з англійської мови для курсантів і студентів пожежно-рятувальних спеціальностей змушує окремих фахівців займатись укладанням власних навчальних посібників.

Таким чином, одним із ключових завдань Львівського державного університету безпеки життєдіяльності в контексті Болонського процесу є забезпечення студентів та курсантів якісною навчальною літературою, оскільки вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням, становить важливу ділянку підготовки фахівців пожежно-рятувальних служб.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів. На сьогодні існує достатньо довідкових джерел для вивчення іноземної мови. Тому укладання навчальних посібників з іноземної мови за професійним спрямуванням дає змогу не лише забезпечити нові дисципліни фахово відібраним навчально-методичним матеріалом, а й допомогти студентам та курсантам оволодіти необхідними знаннями, навичками й вміннями. Як наголошує О. В. Ярчук, "...урахування з самого початку навчання обов'язковості використання адаптованих текстів із спеціальності та інтеграції всіх професійно спрямованих предметів приведе до більш якісного засвоєння студентами матеріалу. За таких умов студент усвідомлює його значущу складову частину власної перспективи життя, задовольняючи через процес навчання пізнавально-професійні інтереси й інші базові особистісні потреби; в процесі навчання студент повинен стати дійсним суб'єктом власної діяльності, усвідомити не лише свою самоцінність, але й необхідність та напрями подальшого саморозвитку" [6, 168].

Оволодіння студентами професійно спрямованою лексикою, набування ними граматичної та фонетичної компетенції може стати можливим у тому випадку, якщо ці процеси будуть забезпечені потрібними посібниками й матеріалами. Тому проблема створення навчальних посібників і підручників з іноземної мови для спеціальних цілей залишається постійно актуальною. Деякі із засобів навчання використовуються впродовж усього курсу навчання. До них належить певний допоміжний засіб, роль якого в сучасному навчанні іноземної мови важко переоцінити. Ідеться про підручник іноземної мови як засіб особливого призначення, що має довгу історію та нерідко розглядається як основа навчально-виховного процесу [2, 130]. Підручник – модель системи навчання й тому скеровує діяльність викладача та студентів відповідно до обраної концепції навчання [4, 211].

Проблемами укладання навчально-методичних посібників з іноземної мови за професійним спрямуванням у галузі пожежної безпеки та цивільного захисту займаються такі українські й зарубіжні дослідники: Т. Добрянська, Н. Єремеева, О. Іващенко, М. Краснодєбська, Н. Кринська, І. Логвиненко, Т. Панова, Л. Попова, О. Спіркіна, Ю. Шевченко, Л. Шугай, Б. Шуневич, Є. Хадиняк.

На наш погляд, надзвичайно важливою в укладанні навчальних посібників є їхня вдала структура. Л. М. Ревуцька з цього приводу зазначає, що на сьогодні "...при укладанні підручника слід врахувати такі вимоги: актуальність, відповідність його змісту програмі навчальної дисципліни, сучасні педагогічні технології, науково-методичний рівень, оригінальність" [5, 199].

Навчальний посібник "English for Rescuers" [1, 155] розроблено для курсантів та студентів із напрямку "Пожежна безпека" й "Цивільний захист", які, згідно з навчальною програмою, вивчають пожежно-рятувальну справу.

Слід підкреслити, що основною передумовою, а точніше, потребою створення цього посібника є передусім відсутність у немовних ВНЗ будь-якої англійської фахової літератури зі згаданого напрямку, тим більше, коли йдеться про систематизовану подачу відповідного навчального матеріалу.

Необхідно наголосити, що робота над матеріалом навчального посібника передбачає, що курсанти та студенти мають відповідний рівень знань з англійської мови на другому курсі у вищому технічному закладі. Цей навчальний посібник розроблений спеціально для курсантів і студентів, викладачів та працівників вищих навчальних закладів, фахівців у галузі пожежної безпеки й цивільного захисту Міністерства надзвичайних ситуацій України, а також буде корисний усім, хто вдосконалює свої знання з англійської мови самостійно.

Головну увагу в навчальному посібнику "English for Rescuers" приділено тематиці надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру, які змушують розглядати їх як серйозну загрозу для безпеки людини, суспільства та навколишнього середовища.

Під час створення навчального посібника використано такі принципи подачі матеріалу: а) тематичний принцип підбору текстів; б) принцип поступовості з наступним ускладненням уведення й засвоєння лексики та граматики; в) професійна спрямованість мовлення.

Слід зазначити, що в нашому навчальному посібнику ми врахували такі критерії:

- відповідність навчального посібника навчальній програмі;
- оригінальність навчального посібника;
- застосування педагогічних технологій;
- використання "живого" навчального матеріалу та результатів останніх наукових досліджень у сфері пожежно-рятувальної діяльності.

Розділ I "Natural Calamities" ("Природні катаклізми") та Розділ II "Man-Made Disasters" ("Техногенні катастрофи") схожі за своєю структурою і містять такі елементи:

- основний навчальний професійно спрямований текст;
- завдання для роботи з текстом;
- лексичні вправи;
- комунікативні вправи для розвитку мовлення.

У першому розділі "Natural Calamities" розглядаються надзвичайні ситуації природного характеру: лісові пожежі, засухи, бурі, повені, землетруси, зсуви, снігові заноси, виверження вулканів, шторми, які лише за останніх двадцять років забрали життя більше трьох мільйонів осіб.

Другий розділ "Man-Made Disasters" містить теми з надзвичайних ситуацій техногенного характеру, до яких належать транспортні аварії, у тому числі авіакатастрофи, вибухи, аварії з викидом небезпечних хімічних і радіоактивних речовин, проблеми навколишнього середовища.

До кожної теми розроблено комплекс вправ і тематичний словник, метою яких є формування й розвиток навичок мовлення, аудіювання, читання та письма, що мають здебільшого умовно-мовленнєвий характер, побудовані на живому матеріалі, який охоплює пожежно-рятувальну сферу діяльності. Також розроблено низку вправ, розрахованих на засвоєння професійної лексики в типових комунікативних ситуаціях.

Кожна частина супроводжується своєрідним контрольним підрозділом, призначеним для самоконтролю та самооцінювання знань, навичок і вмінь курсанта й студента після вивчення певних тем.

Крім того, у підручнику передбачені тексти аудіозаписів (усього 14 матеріалів), англо-український робочий словник (Glossary), додаткові тексти (Natural disasters) та короткий розмовник (Mobile questions and answers).

Висновки. Таким чином, навчальний посібник "English for Rescuers" містить спеціально розроблену комплексну систему вправ, метою яких є сформувати відповідний рівень професійної комунікативної компетенції курсантів і студентів, який дасть їм змогу використовувати знання з іноземної мови не лише під час навчання у вищих навчальних закладах, а й удосконалювати їх потім у професійній діяльності.

Перспективи подальшого дослідження. Одним із перспективних напрямів нашої роботи під час укладання навчальних посібників із фаху є постійна розробка і вдаль підбір навчального матеріалу з урахуванням психолого-педагогічних особливостей курсантів та студентів.

Література

1. Вовчата Н. Я. English for Rescuers : посіб. з англ. мови для курсантів та студ. 2-го курсу навчання за напрямом підготов. "Пожежна безпека" та "Цивільний захист" / Н. Я. Вовчата, Л. І. Дідух. – Л. : ЛДУ БЖД, 2011. – 155 с.
2. Ляховицкий М. В. Методика преподавания иностранных языков / Ляховицкий М. В. – М. : Высш. шк., 1981. – 159 с.
3. Петранговська Н. Р. Система вправ для навчання студентів немовних спеціальностей вищих закладів освіти професійно спрямованого монологу-міркування / Н. Р. Петранговська // Іноземні мови. – 2003. – № 2. – С. 17–23.
4. Пустовар И. А. Принципы составления учебника в условиях кредитно-модульной системы / И. А. Пустовар // Проблемы культуры профессиональной речи специалиста: теория и практика : материалы VII Всеукр. науч.-метод. конф. – Донецк : ДЮІ ЛДУВС, 2007. – С. 210–212.
5. Ревуцька Л. М. Підручники та навчальні посібники як визначальні фактори якісної освіти / Л. М. Ревуцька // Нова педагогічна думка : наук.-метод. журн. : матеріали ІХ Міжнар. наук.-метод. конф. – Рівне, 2009. – [Спецвип. 2]. – С. 197–203.
6. Ярчук О. В. Формування професійної спрямованості в навчанні іноземних мов студентів спеціальності "Правознавство" / О. В. Ярчук // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. пр. – К. : КНЛУ-НМАУ, 2005. – № 29. – С. 166–170.

Статтю подано д оредколегії
31.03.2011 р.

УДК 372.881.111.1

Т. І. Горпініч – викладач кафедри філософії, суспільних дисциплін та іноземних мов Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського

Типологія когнітивних стратегій у вивченні іноземної мови

*Роботу виконано на кафедрі англійської філології
ТНПУ ім. В. Гнатюка*

У статті досліджено поняття когнітивної стратегії, здійснено розмежування між когнітивними стратегіями та когнітивним стилем, а також зроблено спробу порівняти існуючі класифікації когнітивних стратегій. Окреслено перспективні напрями дослідження зазначеної проблеми.

Ключові слова: когнітивний стиль, когнітивна стратегія.

Горпинич Т. И. Типология когнитивных стратегий в изучении иностранного языка. В статье исследуется понятие когнитивной стратегии, осуществляется разграничение между когнитивными стратегиями и когнитивным стилем, а также делается попытка сравнить существующие классификации когнитивных стратегий. Очерчены перспективные направления исследования данной проблемы.

Ключевые слова: когнитивный стиль, когнитивная стратегия.